

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 400/2011-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., P., toho času vo výkone väzby v Ústave na výkon väzby B., zastúpeného advokátom Mgr. R. T., PhD., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Prezídia Policajného zboru a prezidenta Policajného zboru v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-92-31/JKP-OJP-2009, ako aj postupom generálneho prokurátora Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. októbra 2010 doručená sťažnosť M. M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom

Prezídia Policajného zboru (ďalej len „prezídium PZ“) a prezidenta Policajného zboru (ďalej len „prezident PZ“) v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-92-31/JKP-OJP-2009, ako aj postupom Generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) a Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09.

Sťažovateľ je v trestnom konaní vedenom Krajským riaditeľstvom Policajného zboru, úradom justičnej a kriminálnej polície v Trenčíne pod ČVS: KRP-63/OVK-TN-2008 stíhaný „pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné“.

Sťažovateľ podaním z 25. augusta 2009 «vzniesol námietku zaujatosti voči celému vedeniu Prezídia Policajného zboru a voči prezidentovi Policajného zboru (ďalej aj ako „námietka zaujatosti z 25.08.2009“). Prezident Policajného zboru vykonáva v mojej trestnej veci úkony trestného konania, keď uzneseniami rozhoduje o neodňatí veci Krajskému riaditeľstvu Policajného zboru v Trenčíne na základe mojich podaní. Oznámením č. p. PPZ-92-31/JKP-OJP-2009 zo 16.09.2009 som bol prezidentom Policajného zboru upovedomený o tom, že nezistil dôvody na vylúčenie svojej osoby z konania, nakoľko sa vo veci necíti byť zaujatým (ďalej aj ako „oznámenie zo 16.09.2009“). Podnetom z 25.09.2009 doručeným Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky som namietal, že oznámenie zo 16.09.2009 nie je rozhodnutím procesnej povahy podľa Trestného poriadku, keď takýmto rozhodnutím o námietke zaujatosti je výlučne uznesenie, proti ktorému je podľa § 32 ods. 4 Trestného poriadku prípustná sťažnosť (ďalej aj ako „podnet z 25.09.2009“). Na podnet z 25.09.2009 reagovala Generálna prokuratúra Slovenskej republiky tak, že neboli zistené dôvody na uplatnenie oprávnenia generálneho prokurátora zrušovať právoplatné rozhodnutia v prípravnom konaní, o čom som bol upovedomený prípisom generálneho prokurátora sp. zn. VII/2 Gv 9/09 z 15.10.2009 (ďalej aj ako „upovedomenie z 15.10.2009“). Nakoľko som vybavenie podnetu z 25.09.2009 upovedomením z 15.10.2009 nepovažoval za zákonné, podal som dňa 08.06.2010 na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky opakovaný podnet (doplnený dňa 14.07.2010 ďalším podaním), o vybavení ktorého som bol upovedomený prípisom generálneho prokurátora sp. zn. VII/2 Gv 9/09 z 27.07.2010 (ďalej aj ako „upovedomenie z

27.07.2010“). Z upovedomenia z 27.07.2010 okrem iného vyplýva, že podania týkajúce sa prezidenta PZ ohľadne svojho nevyhlásenia z trestného konania považuje generálny prokurátor za vybavené.».

Podľa názoru sťažovateľa „o námietke zaujatosti z 25.08.2009 mal prezident Policajného zboru povinnosť rozhodnúť spôsobom ustanoveným zákonom podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku, teda uznesením, ktoré je ex lége v danom prípade podrobené prieskumnému konaniu podľa § 32 ods. 4 Trestného poriadku. Tým, že prezident Policajného zboru a Prezídium Policajného zboru nerozhodli o námietke zaujatosti z 25.08.2009 spôsobom ustanoveným Trestným poriadkom, bolo porušené moje právo na súdnu alebo inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na obhajobu zaručené čl. 50 ods. 3 ústavy. Tým, že generálny prokurátor a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky nekonali v zmysle zákona o prokuratúre a pochybenie prezidenta Policajného zboru a Prezídia Policajného zboru v rámci svojich oprávnení nenapravili, porušili moje právo na súdnu alebo inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na obhajobu zaručené čl. 50 ods. 3 ústavy.“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezhom:

„1. Prezident Policajného zboru Slovenskej republiky a Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-92-31/JKP-OJP-2009 porušili základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Generálny prokurátor Slovenskej republiky a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09 porušili základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo sťažovateľa na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Prezidentovi Policajného zboru Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky a Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky sa zakazuje pokračovať v porušovaní označených základných práv sťažovateľa.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi ako primerané finančné zadosťučinenie peňažnú sumu vo výške 10 000 €, ktorú sú mu povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne Prezident Policajného zboru Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Generálny prokurátor Slovenskej republiky a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Prezident Policajného zboru Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru Slovenskej republiky, Generálny prokurátor Slovenskej republiky a Generálna prokuratúra Slovenskej republiky sú povinní uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., PhD., so sídlom B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K námietke porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom prezídia PZ a prezidenta PZ v konaní vedenom pod sp. zn. PPZ-92-31/JKP-OJP-2009

Vo vzťahu k postupu prezidenta PZ a prezídia PZ sťažovateľ namieta skutočnosť, že o ním podanej námietke zaujatosti prezidenta PZ a celého vedenia Policajného zboru rozhodol prezident PZ nezákonne, keďže v rozpore s ustanovením § 32 ods. 4 Trestného poriadku o svojom nevyhlásení nerozhodol uznesením, proti ktorému by bola prípustná sťažnosť. Tým malo byť porušené základné právo sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05).

Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti (napr. III. ÚS 79/02).

Sťažovateľ podaním z 28. augusta 2009 namietal zaujatosť celého vedenia Policajného zboru.

Prezident PZ v liste zo 16. septembra 2009 k námietkam sťažovateľa uviedol:

«Preskúmaním časti Vášho podania týkajúceho sa námietky voči vedeniu P PZ. vrátane mojej osoby uvádzam, že som nezistil žiadne dôvody na vylúčenie mojej osoby z konania, nakoľko sa vo veci necítim byť zaujatý. Môj postup pri opakovanom rozhodovaní o neodňatí trestnej veci z pôsobnosti ÚJKP KR PZ v Trenčíne bol v súlade so zákonom, s ktorým sa stotožnil aj generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ktorému boli na základe Vašich návrhov predložené uznesenia o neodňatí veci na preskúmanie, pričom nezistil dôvody na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, teda na uplatnenie oprávnenia generálneho prokurátora zrušovať právoplatné rozhodnutia v prípravnom konaní, pretože týmito rozhodnutiami a v konaní, ktoré im predchádzalo, zákon porušený nebol. Pri plnení úloh Policajného zboru rozhodujem vo veciach v rozsahu svojej pôsobnosti a zodpovedám za vecnú správnosť svojich rozhodnutí. Z môjho pohľadu vo veci neexistujú žiadne konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit' pochybnosť o objektívnosti vedenia P PZ pri konaní a rozhodovaní o podaných podnetoch, pretože chýba pomer k prejednávanej veci a pomer k zainteresovaným osobám v predmetnej veci.»

Podľa § 34 ods. 1 Trestného poriadku obvinený má právo od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 238 ods. 1 Trestného poriadku podanú obžalobu, ako aj návrh na dohodu o vine a treste predseda senátu najskôr prezrie z toho hľadiska, či pre ďalšie konanie poskytujú spoľahlivý podklad, najmä preverí, či prípravné konanie, ktoré im predchádzalo, bolo vykonané spôsobom zodpovedajúcim tomuto zákonu a či ju treba preskúmať alebo predbežne prejednať. Podľa § 243 ods. 2 Trestného poriadku pri predbežnom prejednaní obžaloby preskúma súd obžalobu a zákonnosť dôkazného materiálu.

Podľa § 244 ods. 1 písm. h) Trestného poriadku po predbežnom prejednaní obžaloby súd obžalobu odmietne a vráti vec prokurátorovi, ak zistí závažné procesné chyby, najmä že boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby.

Podľa § 317 ods. 1 Trestného poriadku sa prieskumná právomoc odvolacieho súdu vzťahuje nielen na zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ale aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo. Podľa § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, že boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby.

Z uvedeného vyplýva, že aj vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa ním tvrdeného nezákonného postupu prezidenta PZ pri vybavení jeho námietky zaujatosti je okresný súd konajúci v trestnej veci sťažovateľa po podaní obžaloby, ako aj odvolací súd v prípade podania odvolania súdom s plnou jurisdikciou. V právomoci konajúcich všeobecných súdov je totiž posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania.

Keďže sťažovateľ realizáciou svojho práva na obhajobu v ďalšom priebehu trestného konania vedeného proti nemu má možnosť účinným spôsobom namietať porušenie svojich v sťažnosti označených práv pred všeobecným súdom, ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. I. ÚS 101/2010).

2. K námietke porušenia základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 50 ods. 3 ústavy postupom generálnej prokuratúry a generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. VII/2 Gv 9/09

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy zo strany generálnej prokuratúry a generálneho prokurátora, ku ktorému malo dôjsť tým, že ich postupom nedošlo k náprave sťažovateľom tvrdeného pochybenia prezidenta PZ a prezídia PZ pri rozhodovaní o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom.

Zo sťažnosti a z jej príloh je zrejmé, že sťažovateľ podnetom z 25. septembra 2009 namietal skutočnosť, že prezident PZ nerozhodol o sťažovateľovej námietke zaujatosti formou uznesenia, proti ktorému je prípustná sťažnosť, a teda rozhodol v rozpore so znením § 32 ods. 4 Trestného poriadku.

Podnet sťažovateľa bol zo strany generálnej prokuratúry vybavený prípisom sp. zn. VII/2 Gv 9/09 z 15. októbra 2009, v ktorom generálny prokurátor vo vzťahu k otázke rozhodovania prezidenta PZ o jeho vylúčení okrem iného uviedol: „*Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky bolo dňa 01. 10. 2009 doručené aj Vaše podanie z 25. 09. 2009, ktoré možno považovať a označiť ako návrh na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku - zrušenie uznesenia (oznámenia) č. p. PPZ-9Í-31/JKP-OJP-2009 z 16. 09. 2009. Preskúmaním veci som zistil, že v danom prípade sa nejedná o uznesenie vydané podľa ustanovení Trestného poriadku, ale o Opatrenie Prezidenta Policajného zboru vydané*

v zmysle interných predpisov v súvislosti so zaujatím stanoviska k námietke zaujatosti, voči ktorému nie je možné aplikovať postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Rovnako som nezistil ani dôvody na uplatnenie oprávnenia generálneho prokurátora zrušovať právoplatné rozhodnutia v prípravnom konaní, vyplývajúceho z ustanovenia § 363 ods. 1 Trestného poriadku a to nie len vo vzťahu k Vami napádaným rozhodnutiam.“.

Sťažovateľ proti spôsobu vybavenia jeho podnetu podal 8. júna 2010 opakovaný podnet, doplnený podaním zo 17. júla 2010.

Generálny prokurátor SR opakovaný podnet vybavil prípisom sp. zn. VII/2 Gv 9/09 z 27. júla 2010, v ktorom uviedol: *„Na základe Vašich podaní som opakovane preskúmal Vami namietané skutočnosti a postup pri vybavovaní Vašich podnetov a návrhov na zrušenie právoplatných rozhodnutí doposiaľ vydaných v prípravnom konaní. Po preskúmaní týchto podnetov som dospel k záveru, že neobsahujú žiadne nové relevantné skutočnosti a preto ich považujem za už vybavené. V tomto kontexte považujem za vybavené aj Vaše podania týkajúce sa namietaného rozhodnutia prezidenta PZ ohľadne svojho nevyklúčenia z trestného konania, zaujatosti jednotlivých orgánov činných v trestnom konaní, ktoré boli vybavené mojimi predchádzajúcimi postupmi, ako aj predchádzajúcimi rozhodnutiami dozorujúceho prokurátora, ktorými podľa § 210 Trestného poriadku boli preskúmané napadnuté procesné postupy polície. Zároveň v súvislosti s doposiaľ namietnutými rozhodnutiami pre tie isté dôvody som nezistil potrebu ani na postup podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku, teda na uplatnenie oprávnenia generálneho prokurátora zrušovať právoplatné rozhodnutia v prípravnom konaní, pretože týmito rozhodnutiami a v konaní, ktoré im predchádzalo, zákon porušený nebol.“*

Z uvedeného vyplýva, že orgány prokuratúry vybavili sťažovateľove podnety v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o prokuratúre, jeho námietkami sa náležitým spôsobom zaoberali a zaujali k nim jednoznačné a zrozumiteľné stanovisko, v obsahu ktorého ústavný súd nevidí náznaky svojvôle a arbitrárnosti. Skutočnosť, že generálny prokurátor nevyhovel sťažovateľovým podnetom v súlade s jeho očakávaniami a predstavami, nemôže založiť porušenie základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje skoršie rozhodnutia, v ktorých uviedol, že za porušenie

práva na inú právnu ochranu nemožno považovať samo osebe skutočnosť, že generálna prokuratúra podnetu podanému podľa Trestného poriadku alebo podľa zákona o prokuratúre nevyhoví (napr. I. ÚS 40/01, I. ÚS 38/02, II. ÚS 168/03, III. ÚS 133/06).

Ústavný súd opakovane judikoval, že pokiaľ preskúmanie postupu alebo rozhodnutia orgánu štátu v rámci predbežného prerokovania nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, reálnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05), je možné sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

S ohľadom na uvedené skutočnosti bolo o sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2011